

KS. PROF. SZCZEPAN SZYDELSKI

1872—1967

W Wyższym Seminarium Duchownym w Nysie zmarł najstarszy polski teolog — Ks. Szczepan Szydelski. Urodził się 25 XII 1872 r. w Sokołowie koło Rzeszowa. Po ukończeniu w 1892 r. gimnazjum w Rzeszowie odbył studia teologiczne na uniwersytecie we Lwowie, po których (1896 r.) otrzymał święcenia kapłańskie. Doktorat teologii uzyskał w 1905 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W 1911 r. rozpoczął wykłady teologii fundamentalnej i historii religii na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, gdzie pracował do 1939 r. Profesorem nadzwyczajnym mianowany został w 1912 r., zwyczajnym zaś w 1919 r. Okres wojny spędził w rodzinnym Sokołowie, a po jej zakończeniu wykładał w Wyższym Seminarium Duchownym w Kalwarii Zebrzydowskiej, następnie od 1950 r. w Wyższym Seminarium Duchownym w Nysie. Zmarł 28 XI 1967 r.

W ciągu długoletniej pracy profesorskiej Ks. Szydelski rozwijał bardzo ożywioną działalność. Gdyby mierzyć pracę uczonego uchwytynymi owocami jego wyśiłeków, czyli napisanymi przez niego dziełami, to przyznać trzeba, że są one w tym wypadku obfite, gdyż pełna bibliografia Jego prac obejmuje 235 pozycji, co daje w sumie 6 tys. stron druku.

Zasadniczą cechą, która charakteryzuje dorobek naukowy Ks. Szydelskiego i nadaje mu wartość, jest aktualność Jego prac, gdyż dotyczą one problemów w danej chwili żywo dyskutowanych.

Gdy z okazji ukazania się dzieła Delitzscha *Bibel und Babel* rozgorzała walka o wartość Biblii, Ks. Szydelski dał temu wyraz w swej rozprawie *O nadprzyrodzony charakter Biblii*. Praca ta wydana w 1904 r. była przyjęta jako rozprawa doktorska przez Wydział Teologiczny UJ w Krakowie.

Powszechna dyskusja nad początkami chrześcijaństwa i religii, jaka wywiązała się przy końcu XIX i na początku XX w., zmobilizowała tym bardziej Ks. Profesora, ponieważ na uniwersytetach polskich panowały wówczas poglądy szerzone przez Karłowicza, Radlińskiego, Niemojewskiego czy Gumpłowicza. Tu należy się więc doszukiwać przyczyny powstania szeregu prac poświęconych tym zagadnieniom. Są to takie dzieła, jak: *Początki chrześcijaństwa*, Warszawa 1911, ss. 341 (rozprawa habilitacyjna przyjęta przez Wydział Teologiczny UJK we Lwowie), *Studia nad początkami religii*, Lwów 1915, ss. 462 oraz *Historia religii a religia objawiona*, Lwów 1916, ss. 341.

Do studiów z zakresu porównawczej historii religii powrócił jeszcze Ks. Szydelski w okresie międzywojennym wydając kilka cennych prac, wśród których wyróżniają się: *Eschatologia irańska a biblijna*, Lwów 1938, ss. 130, *Antropos mityczny*, „Przegląd Teologiczny”, 1927 r. oraz *Idea odrodzenia w misteriach hellenistycznych i u św. Pawła*, Poznań 1930, ss. 87. W pracach tych poddaje Autor dokładnej analizie stosunek pojęć religijnych świata antycznego do idei biblijnych.

W związku z dyskusją ze znanym klasykiem prof. T. Zielińskim powstała praca *Religia helleniska, Stary Testament i chrześcijaństwo*, w której Ks. Szydelski wykazuje mu tendencyjność w ocenie religii hellenistycznych i judaizmu oraz niecisłe formułowanie pojęć religijnych.

Przytoczone przykłady wskazują, że Ks. Szydelski stale łączył swe zainteresowania naukowe z problematyką w danej chwili aktualną. Z tej racji niektóre z Jego prac będą zawsze stanowiły źródło informacyjne o ruchu naukowym lat minionych.

W pracach uczonego szukamy — i słusznie — twórczego dorobku i oryginalnych osiągnięć, stąd też trzeba podkreślić, że Ks. Szydelski wprowadza na naszym terenie jako nowość do swych wykładów historię religii i jej poświęca najwięcej uwagi w swoich samodzielnych studiach. Prace Jego wzbudziły duże zainteresowanie zarówno w środowiskach polskich, jak i zagranicznych oraz wywołały ożywioną dyskusję ze względu na śmiałość i oryginalność wysuwanych koncepcji.

Inną cechą charakteryzującą dorobek naukowy Ks. Profesora jest szeroki zakres zainteresowań, na co wskazują: 21 prac z dziedziny apologetyki, 17 z historią, 18 z historii religii, 8 z etnologii, 6 z biblistyki, 7 z patrologii, 6 z dziedziny społecznej, 22 recenzje dzieł naukowych oraz 52 prace na inne tematy.

Pragnąc rozwoju polskiej nauki teologicznej zajmował się Ks. Szydelski również gorliwie organizacją pracy naukowej. W kwietniu 1920 r. wystąpił z wnioskiem o utworzenie ogólnopolskiego towarzystwa teologicznego celem koordynacji badań

teologicznych w odrodzonej ojczyźnie. Obecni na zebraniu przedstawiciele wydziałów teologicznych w Polsce aprobowali opracowany przez Niego projekt statutu, który został zatwierdzony w 1922 r. Ks. Szydelski przez kilkanaście lat był przewodniczącym tego towarzystwa; organizował zjazdy, wygłaszał referaty. W uznaniu Jego zasług naukowych podjęto w 1938 r. na Ogólnopolskim Zjeździe Towarzystwa Teologicznego jednomyślną uchwałę o nadaniu Mu honorowego członkostwa.

W ciągu 50 lat swej profesury wygłosił Ks. Szydelski kilka tysięcy wykładów, dzieląc się w nich ze słuchaczami osiągniętymi wynikami swych badań naukowych. Zaraz po pierwszej wojnie dał im w latach 1921—1922 cenny podarunek w postaci dwutomowego podręcznika teologii fundamentalnej *Prolegomena in Sacram Theologiam* (t. I, ss. 522; t. II, ss. 410). Mimo że stosuje tu metodę tradycyjną, to jednak przy każdej kwestii stara się uwzględnić najnowszą problematykę i osiągnięcia w dziedzinie swego przedmiotu.

Wartość swej pracy i dorobku naukowego ocenił Ks. Szydelski w słowach pełnych pokory pisząc: „jakkolwiek wypadnie sąd o mojej pracy naukowej, jednego nie będzie można mi odmówić [...], że dla rozwoju polskiej nauki apologetycznej chciałem niejedną cegiełkę dołożyć [...]” (*Apologetyka chrześcijańska w ostatnim 60-leciu*, „Ateneum Kapłańskie”, 44 (1939) 37—38). Możemy uzupełnić ten sąd stwierdzeniem, że dorobek naukowy Ks. Szydelskiego stanowi poważny wkład do teologii polskiej.

Ks. Edward Kopeć